غەززە * زبڵدانەکە بۆ بە فاشیستبوونی بانگخواز و ئیسلامی سیاسیی کورد.. هیوا محەمەد ئەمین

لە ڕێکەوتی ۱۲. ۱۰. ۲۰۲۳ دا بەڕێز عەلی باپیر ، ئەمیری کۆمەڵی دادگەریی نوسینێکی لەژێر ناونیشانێکی دوورودرێژ ۱ لە ماڵپەڕی (ڕاچڵەکین) دا بڵاودەکاتەوە· نوسینەکە بەشێوەی گشتیی خۆی بۆ دوو ئاقار و ئامانج دا ئاراستە دەکات، یەکێکیان گلەیی، سەرکۆنە و هێرشە بەرامبەر کەسانێك ، کە نەیخواستووە نە ناویان بهێنێت و نە ڕونکردنەوەی پێویست لەسەر ئەو بابەتە بدات· ئەوی تریان سەبارەت بە جەنگ ی غەززە – ئیسرائیل و دۆز ی فەڵەستینییەکانە ! ئەگەر خوێنەر کەمێك بەسەرنجدانەوە لەو نوسین و ناونیشانە دوورودرێژە وردببێتەوە ، تێدەگات و دەگاتە ئەو بڕوایەی ، کە ئەم نوسینە چەندێك بە پەلە ، شپرزانە ، لە دنیابینییەك ی تەسك ، هەناسە سواریی ، دیدێك ی فاشیستانە و ئاقارێك ی نامرۆڤانە نووسراوە؟!

من لێرە دا سەمایی دیدە و نیگا ی تێڕوانینی خۆم بەدوور لە هەر دەمارگیریی، بارگرژیی یان خوانەکردە بەڕێزیەك بەرامبەر هیچ کەسێك ، بەسادەیی دەخەمە سەر شەڕەی غەززە و بۆچونەکانی عەلی باپیر گومان ی تێ دا نیە کە ئەوەی ئێستا لە غەززە دەگوزەرێت، دۆزەخێکە، کڵپە و نەڕە ی ئاگرەکەی مرۆڤی فەڵەستینیی و شار ی غەززە دەسوتێنێت، کە لەڕووی ویژدانیی، مرۆڤایەتیی و ڕەوشتپەروەریی (ئەخلاقیی) ەوە ناشێت و ناکرێت شایی و لۆغانی بۆبگێڕدرێت· بەڵام ئەم دیمەنە تەنیا دیوێك ی شانۆ ی کارەساتباری شەڕ ی غەززە – ئیسرائیلە، لە دیوەکە ی تری شانۆکە دا ، دیمەنێك ی ترهەیە کە تەراژیدیا ی ئیسرائیل و گەل ی جووە ، کە تێیدا سەدان کەس دەبنە قوربانیی ئەو دۆزەخ و کوشتارگەیە ی کە فەڵەستینییەکان یان چاکترە بڵێم حەماسیەکان خافڵگیرانە بە گەل ی جوویان ساز دابوو ، ئەمەش دیسان نامرۆڤانە دەکەوێتەوە ، ئەگەر چەپیی و هەلهەلە لەسەر جەستە ی قوربانیان ی مرۆڤ ی جووش بکێشین·

بەڕێز ئەمیر لە سەرەتا ی نوسینەکەی دا باس لە دوو بەرە ی ستەمکار و ستەملێکراو دەکات ! ئەم دەربڕین و شێوازبەخشینە بە دنیا ی نادادپەروەریی ، ڕاستە و پێچەوانە ی حەقیقەت نیە ، لەوەتەی

ژیانیش هەیە هەردوو بەرەی ستەمکار و ستەملێکراویش هەبووە! بەڵام
کاتێك نوسەر دەتەنێو هەڵەی دادگە و بینینی شانەی ڕوداوەکان ، و
هەروەها شێوازی دەربڕین ی زمان و تێگەیشتنی ئەو بە کێشەکان ،
ئیدی دیمەن و جیهانە دابەشکارییەکەی جەنابی ئەمیر بە ژیان و
مرۆڤایەتیی لە نێوان ستەمکار و ستەملێکراو دا تەم ی بەسەر دا دەت
و لەسەر تەختی شانۆکە دا دیارنامێنێت ، و لە دواجار دا جەناب ی
ئەمیر لە دادوەرییەکەی دا دەبێتە بەشێك لە لایەنگر و هەڵگر ی دنیا
ی ئایدۆلۆژیایەك ی لایەنگیریی و پابەندبوو بە پاشخان و کولتورێك ی
ئیسلامییانە و هەر لەو دیدەشەوە دواجار ئەو دادگایی شەڕی غەززە
دەکات و دواجار دەبێتە بەشێك لە دنیای ستەمکاریی ، ئەم واقیعە
تاکو ئەرە نائاسایی ، ناسروشتیی و خۆوشەك نیە! بەڵام بەڵێی
کێشەکە لەسەرە دا خۆی دەردەخات : { موسوڵمانانی فیداکاری غەززە
زۆربەی گورچکبڕیان لەو قەوارە ناڕەوایە وەشاند و بەتوندیی
هەژاندیان ، بە تەکەی موسوڵمانان و مرۆڤ ویژدان زیندووەکانی
دنیا ، مایەی دڵخۆشیی بوو } . ئەمە باوەڕی جەناب ی ئەمیری
موسوڵمانانی کوردستانە ، کە لە نوسینەکەی دا ئاماژە ی پێدەدات!
ئەم جۆرە نەفەس و مەتەدە ئەخلاقیی و ئایدۆلۆژییە ، کە بەڕێز ئەمیر
بەکاریدەهێنێت بە دادوەرییکردن لە نێوان دنیا ی هەق و ناهەق یان
ستەمکار و ستەملێکراویی دا ، مەتەدەیك ی تەواو ناڕەوا ،
نادادپەروەر ، نامرۆڤانە ، فاشیستانە و سادیستانەیە ، مەتەدەکە
کە لە ڕووی مێژوویی و ڕۆشتپەروەرییەوە سەرچاوە ی خۆی لە هەمان
ئەو مەتەدە قورئانییە وەردەگرێت، کە لە ڕۆژگار ی جەنگ ی بەدر و
سەرهەڵدانی سورەتی ئەنفال دا بڕەوی هەبوو : { قاتلوهم یعذبهم
اللە بأیدیکم و یخزهم و ینصرکم علیهم و یشف صدور قوم مؤمنین }؟!
بەڵام ئەم ڕۆژگارە ی کە گەل ی جوو و فەلەستین ی پێداتێدەپەڕێت
قەناخەکە ، لەلایەك ناژیرانە و نالۆژیکیانە دەبێت ، ئەگەر بە
ڕۆژگار ی جەنگ ی بەدر بچوێنرێت و بپێودرێت ، لەلایەکی دیەوە هەم
ستەم و تاوانەکە بەرامبەر بە گەلان ی جوو و فەلەستین · ئەم دید ،
تێڕوانین و جیهانبینییە جگە لە زیندووڕاگرتن ، سەرهەڵدان،
دروستکردن و ئەزموونکردن ی هەستی ڕق، کینە، بوغز تۆڵە و
بەردەوامیدان بە ڕۆحی دوژمنکارانە لە نێوان ئەو دوو گەلە دا ،
نەك هەر هیچ سود و بەرهەمێك ی نەبووە ، بەڵکو ڕێژە و ئاست ی
قوربانیەکان ی هەردوو گەل ی جوو و فەلەستینیی گەیاندە دواهەمین
لوتکە ی بەمەڵالیی و بەربەرەتیی·
چەندین ساڵە ناسیۆنالیزم ی عەرەبیی بە پاڵپشتی ئایدۆلۆژیا ی
ئیسلامیی – ئیخوانیی و بەکارهێنانی دروشم ی نەتەوەپەرستیی ،
ئیسلامیی و بەکارهێنانی چەمکی الصهیونیة (زایۆنیزم) ، کار لەسەر

دۆز و کێشە ی فەلەستینیەکان دەکەن ، بەبێ ئەوەی توانیبێتیان ، کە چارەسەرێك ی واقیعیی و ڕیشەیی نە بە کێشەکان بدۆزنەوە و نە دۆز ی فەلەستینیش بگەیەننە کەنار ی ئاشتیی و ئارامیی.
کاتێك یاسر عەرەفات پەیماننامە ی ئاشتیی لەگەڵ ئیسرائیلییەکان واژۆ کرد ، هەر زوو فاشیستە ئیخوانیی و نەتەوەپەرستە عەرەبەکان کردیانە هەڵای تاوانبارکردنی عەرەفات و ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین بە ناپاك و خۆفرۆش ، و دواییش جووە ڕاستڕەو و ڕەگەزپەرستەکان ئیسحاق ڕابین ی سەرۆك وەزیرانیان تێرۆر کرد .
ڕاستە مرۆڤ ئازادە لە دەربڕین ی ڕا و ویژدانی خۆی ، بەڵام ئەمە جێگە ی باس و گرنگییپێدانی سەرەکیی من نیە لێرە دا ؛ بە ئەندازە ی ئەوەی ، کە پێم گرنگە چۆن تاك ی کورد بتوانێت خۆی لە دنیا ی جەهل ، خورافات ، ڕق ، کینە ، بوغز تۆڵە ، ڕەتکردنەوە ، قبوڵنەکردن ی بەرامبەر و ... تاد بەدووربگرێت ! ئەو پاشخانە کولتوریی و فەلسەفییە ئیسلامیی – سیاسییە ی کە بە جەناب ی ئەمیر بووەتە ڕێژنە ، دیدگە ، دنیابینیی و بیرکردنەوەیەك ی نەگۆڕ و موتڵەق ، پاشخانێکی تەواو فاشیستیی و بێبەزەییانەیە ، کە نەك هەر دوورە لە هەموو بەهایەك ی مرۆڤایەتیی ، ڕەوشتپەروەریی و ئیمانداریی ، بەڵکو تەنیا مرۆڤ ی دەروونەخۆش بەرهەم دەهێنێت .
ئەگەر سەرنج لە نوسینەکەی بەڕێز ئەمیر بدەین ، دەبینین هەمان شێواز ی زمانی کینەلەدڵیی ، ڕقئەستوریی ، هێرشبەرانە ، دروشمبازییانە ی ڕەگەزپەرست و شۆڤینییە عەرەبەکان ی بەکارهێناوە : { ستەملێکراویی گەلی فەلەستین و ستەمکاریی جوولەکە زایۆنییەکان ... } یان { هەرکەس لەم ڕۆژگارە دا پشتیوانیی لە موسڵمانانی ستەملێکراوی فەلەستین نەکات ، لە بەرامبەر ستەمی جوولەکە زایۆنییەکاندا ، نیشانەی پرسیاری زەقی دەکەوێتە سەر لە ڕووی : موسڵمانەتیی و کوردایەتیی و مرۆڤایەتییشەوە ! }.
دەربڕین ی ئەم جۆرە چەمك و دەربڕینە تیژپەڕ (تطرف) و ساڕێژبووە بە ڕق ، کینە و بوغزبەرامبەر بە گەل ی جوو ، نەك هەر ناتوانێت حەقیقەت و هۆکاری سەرهەڵدان ی ئەم جەنگ و خوێنڕێژییانە بنرخێنێت ، بەڵکو بە هەمان شێوەش ناتوانێت هەتوانێك بخاتە سەر برین و ژان ی دایكەك ی دەسوتاو و سکسوتاو ی فەلەستینیی و جوویەك ، بەڵکو بارەکە ی بە هەردوو گەل ی ناوبراو بە گوزەرێك ی تەراژیدیاش دا برد . هەر لە سەرەتا ی جەنگەکە دا زۆرێك لە مەلا ، بانگخواز ، کەسایەتیی و پارتە ئیسلامییە کوردەکان زۆر گێلانە ، نەفامانە و ناواقیعیانە کەوتنە وتارخوێندن ، بەڕێکردنی ئاهەنگ ی شیوەن و گریانی ساختە و درۆزنانە لە مزگەوتەکان و دەرکردنی بەیاننامە و هاندان ی سۆزدارییانە ی سۆز ی مرۆڤ ی موسوڵمان ی کورد بە گیان ی

ڕق ، کینە ، تۆڵە و پیرۆزیی قودس ، بە جەنگ و غەزاکردن دژی جوو و وڵاتی ئیسرائیل ، وەك بڵێیت کورد و جوو دوژمن ی باوەکوشتەی یەکتری بووبێتن ؟ ! ئەمیری موسوڵمانان لە ڕوداوەکان دا بەدەستوبردە بە هەڵوەستوەرگرتن ، بۆیە هەرزوو کەوتە بانگەواز ، بەیان دەرکردن و هاندانی گەنج ی کورد بەرەو غەزاکردن ، هەروەك ساڵێك لەمەوبەر زۆر نادادپەروەرانە و بە دیدێك ی ئیسلامیانە ی تەنگ و ستەمکارانەوە هاوشان ی مەلا و مۆدێلی نوێی فاشیستانە ی بانگخوازە کوردەکان ی وەك دوکتۆر عەبدولواحیدەکان ، بەیاننامەیەکی بە هێنانەوەی ئایەتێك ی قورئانیی دژی ئێزدییەکان دەرکرد و هەڵوێستی خۆی و پارتەکەی دژ بە ڕوداوەکەی ساڵ ی پاری ئێزدییەکان لە شارۆچکەی شنگال ڕاگەیاند.

ئۆقرەئارامیی، ئاسودەیی و دڵخۆشبوونی جەناب ی ئەمیر بە کوشتار ی جووەکان و تۆڵەسەندنەوەی فەلەستینییەکان لە جووەکان ، بە جۆرێك لە ناخ و ویژدانی دا قوڵپ دەدات ، دەکەوێتە هەڵە ، بوختان ، هێنینەوە ی بێبنەما و بێبەڵگە ، و بەلاڕێدان ی ڕاستیی سەبارەت بە هەڵوێست و کاردانەوە ی مرۆق ی کورد لەهەمبەر دڵخۆشیی و شادییدەربڕینیان بەرامبەر بە کوشتار ی جووەکان لەلایەن فەلەستینییەکانەوە : { بە تێکڕای مسوڵمانان و مرۆڤە ویژدان زیندووەکانی دنیا ، مایەی دڵخۆشیی بوو ، لەنێویشیاندا خەڵکی کوردستان لە هەموو بەشەکانیدا : باکوور و باشوور و ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا ..تاد } . ئەم جۆرە قەتیسبوون و خۆچڕکردنەوەیە لەنێو زەنگاو ی بیر ی فاشیستیبوون ، ڕق ، کینە ، بوغز ، تۆڵە ، ڕەتکردنەوەی ئەوان ی دی و هەروەها بازنە ی داخراو ی ئایین ، دەقی قورئانیی ، کۆڵان ی داخراو ی فەرمودە و یاساکانی شەرع دا ، مرۆق بەرەو دنیا ی پوچیی ، دڕندەیی ، بێئومێدیی ، گەشاندنەوەی پشکۆی دنیا ی ئاژەڵیی دەبات ، بەرەو ئاوابوونی خۆری دادپەروەریی ، هەستی مرۆڤایەتیی و کوژاندنەوە ی ڕوناکایی ئیمان و مردن ی یەزدان دەبات ، مردنی یەزدانیش سەرەتا ی سەرهەڵدان و ڕەوایەتیدانە بە ستەم، نادادپەروەریی، نایەکسانیی و زەقکردنەوە و چریسکانەوەی شمشێر ی ڕق و کینە بە ملپەڕاندن و کەوڵکردنی پێستی ئەوانیدی.

گەلۆ ڕۆڵی ئیمان و یەزدان لەم نێوە دا چییە ؟ ئیمان هێز یان مەملکەتێك ی دەستڕۆیشتوو ی دەستەڵات ی پاشایی نییە ، کە بوون ، چەمك و ماناکانی خۆی لە ئەودیوی سروشتەوە حەشاردابێت ، مەقەڕ ، مزگەوت ، تەکیە و خانەقا نییە کە ئامانج تیای دا بەرهەمهێنان ی مرۆڤی مێگەلیی بێت ، هەروەها لەقاڵبدانی دەق ، باوەڕ ، عەقیدە ، مەزهەب و ئایینێکیش نییە کە پیرۆزبکرێت و بپەرسترێت ، بەڵکو هێزی سروش (وحي) و ئیلهامێك ی بێکۆتایە لە هەر سەردەم و ڕۆژگارێك

دا، کە پەیام و ئامانجەکەی گەیاندنی مرۆڤە بە پلەیەکی باڵاتر لە
فەزیلەتی ڕەوشتپەروەریی ، دواجار گەیاندنی مرۆڤە بە ڕوناکایی و
بەرجەستەبوون ی سیفاتی یەزدانیی لە ئەو ، واتا مر□ق دا، واتا کار
و پڕۆژەی ئیمان دروستکردن و بەرھەمھێنانی مر□قی یەزدانییە ،
بەجۆرێك ی دی سەرھەڵدانی مر□ق ی □یالیستیی و ئیماندارە . ئاراستە
و ئامانجەکان ی ئیمان و ئایین زۆر لێکجیاوازن:
ئایین؛ توێکڵ و دیوە دنیایی و ڕوکەشەکە ی ژیانە ، بەجۆرێك ی دی نێوەندگیریەکە ل□ نێوان دنیا ی ئاژەڵیی و ئەفسانەکان ی گەیشتن بە دنیا ی بەھەشت و دۆزەخ ! پایە و جێگە ی مر□قیش لەو نێوەندە دا لە سەنتەربوون و سیفاتی گەردونییەوە بەرەو پەراوێز و گیرخواردن لە چوارچێوە ی ناوچەیبوون (لۆکا□یبوون) و ئەحکام ی پابەندبوون بە دنیا ی ئایین دەبات. بەڵام ئیمان ئازادکردنی مرۆڤە لە ھەموو ئەو کۆت و بەندانە ی ئەفسانە ، ئایین و پیاوانی ئایینیی ، ئاراستەکردنی مرۆڤە لە دنیا ی ئەفسانەیی بەرەو دنیا ی ڕیالیستیی و ھۆشمەندیی ، و ھەروەھا ئازادکردنیەتی لە دنیا ی ئاژەڵییەوە بەرەو فەلسەفە ی مر□قبوون ، واتا ئیمان گەیاندن ی مرۆڤە بە بەرزترین و باڵاترین ڕەوشت . سیفاتێك ی تر ی ئیمان دەرھاویشتن ی مرۆڤە لە دنیا ی قەتیسبوون ، پەنگخواردنەوە ، خولخواردنەوە و ناوچ□یبوون ، بەرەو بەجیھانیبوون و ھەڵگرتنی سیفاتێك ی گەردونیی لە ناخ ، ویژدان ، بیرکردنەوە و ئاکاری مر□ق دا . لەم دنیا سیفات گەردونیە دا ، کە سیفاتێك ی بەرز و باڵای بەرجەستەبووە لە بوون ی یەزدان دا ، کۆی مر□قایەتیی ، بە ھەموو ڕەنگ ، زمان ، نەتەوە و ڕەگەزێکەوە لەوێ دا جێگە ی دەبێتەوە ، واتا چ جوو□ك یاخود فەلەستینییەك بێت . بەڵام ئەوە ئایین و کەرەستەکان ی ئایینە کە لەلایەك دابڕین دروستدەکەن لە نێوان یەزدان و مر□ق دا ، واتا لە نێوان حەقیقەت و فەلسەفەی مر□قبوون دا ، و لەلایەکی دیەوە خوڵقاندن ی کێشە و قوڵترکردنەوەی بەربەست و ئاڵنگاریەکانی نێوان مرۆڤە تاکو ڕادەی دروستکردن و حەقانیەتبەخشین بە دنیای ستەم ، تاوان ، غەدر، خیانەت ، ڕق ، کینە ، بوغز و تۆڵە لەنێو کۆمەڵگە ی مر□قایەتیی بەگشتیی و موسوڵمانان بەتایبەتیی : { لاتقوم الساعة حتی یقاتل المسلمون الیهود ، فیقتلهم المسلمون ، حتی یختبئ الیهودي من وراء الحجر والشجر ، فیقول الحجر و الشجر : یامسلم یا عبد اللە هذا یهودي خلفی فتعال فاقتلە …. تاد } . لەم باس و خواستانە دا ھەڵبەتە مەولانای ڕۆمیی ستەم و ناھەقیی نەنواندووە کاتێك کە دەڵێت :

من ل□ بەرئەوە بێئایین و دینم
تاکو نەڕێژم خوێنی ھاوشێوەم

لە ڕوانگە ی ئیمانەوە ؛ پێم پ□یوستە ئاماژەیەك بۆ بەشێك ی تر لە
نوسینەکەی بەڕێز ئەمیر عەلی باپیر بدەم كە : { هەروەها مزگەوتی
ئەقصا و قودسیش خا□□ی هاوبەشی نێوان تێكڕای مسوڵمانانە چونكە
یەكەمین ڕووگە و سێیەمین حەڕەمیان و ، شوێنی س□□ف□ری شەوڕۆ و
میعراجی پێغەمبەرەكەیانە : سبحان الذی أسری بعبدە لیلا …. تاد }
٠قەتیسکردنی دنیا ی ئیمان و سروشت ی یەزدان و سیفاتی یەزدانیی لە
ناوچەیەك ی جوگرافیایی دیاریکراو دا ، یەزدان دادەبەزێنێتە ئاست
ی پاشایەك ی ستەمکار و دادوەرێك ی نادادپەروەر و دڕندە كە
بەهۆیەوە مرۆڤەكان بۆ گەیشتن بە دەستەڵاتدارێتیی و فەرمانڕەوایی
ئەو بەشە جوگرافیایە ورگی یەکتر هەڵدەدڕن ؟ ! تاکو ئێرە ؛
لەوانیە بارەكە زۆر تەراژیدیی و بێچارەسەر نەبێت ، بەڵام كێشە
قوڵ و مەترسیدارەكە لەوێ دا سەرهـەڵدەدات ، كە ئایین وەك ڕۆڵ ی
نێوەنجیەك دێتە نێو ئەم کایە و یاریەوە ، واتا دێت و شەرعیەت بە
لایەك دەدات بۆ حەڵاڵکردن ی ڕشتنی خوێنی ئەوی دی ! ! بە بۆچوونی
من خاڵ ی هاوبەشی نێوان مرۆڤایەتیی بەگشتیی و کۆمەڵگە ی
موسوڵمانان بەتایبەتی ، شاری قودس نیە ، بەڵکو ئەو بەها و
پرنسیپە مرۆڤایەتییانەن كە دان بە بوونی ئەوانی دی و ڕێز لە
مافەكان ی ئەوانی تر دەگرێت ، ئەو پێوانانەن كە پێناسە و
جیاکاریی نێوان مرۆڤەکان لەسەر بنەمای فەلسەفەی مرۆڤبوون
دادەڕێژن ، واتا ئەو پێوانانە ی زەردەشت ئاسا ، كە بیر ی چاک ،
گوتار ی چاك ، کردار ی چاك دەکاتە بنەمای پێناسە و ناسنامەیەك ی
ڕاستڨینە بۆ مرۆڤی ڕاستڨینە نەك ڕەگەز و ئایینێك ی دیاریکراو ٠
بەپێی ئەم پێناسەیە ؛ ناسنامە و ناسینەوەی ڕۆح و ڕوخسار ی قودس ،
لە پیرۆزبوونی ئەو دا نیە ، بەڵکو لە بەرجەستەبوون ی ڕۆح ی
خۆشەویستیی ، میهرەبانیی ، لێبوردەیی ، پێكەوەژیان و قبوڵكردنی
یەکتریدایە ، لە نێوان هەردوو گەل و هەر تاکێك ی جوو و
فەلەستینییدایە . بەڕێز ئەمیر عەلی باپیر لەم بارەیەوە وەها
دەنووسێت : { چونكە مرۆڤ ئەگەر مسوڵمان بێ دەبێ پشتی مسوڵمان
بگرێ ، بەتایبەت ئەگەر وەك فەلەستینییەكان مەزڵومیش بن …. تاد }
ئەم جۆرە دید و تێڕوانینە بۆ مرۆڤ و مرۆڤایەتیی ، و پێناسەكردنی
مەزڵومیەت لەسەر بنچینە ی ئایین ، باوەڕ و پیرۆزکردن ی پارچەیەك
ی جوگرافیایی، نەك تەنیا ئایدۆلۆژیایەکی ئەفسانەئامێزاوییە ،
بەڵکو هاندان و برەودانە بە بیری توندوتیژیی و سەرهـەڵدانی
ئایدۆلۆژیای فاشیزم ی ئیخوانیی و داعشیزم ی ئیسلامیی لەنێو
کۆمەڵگە دا . لەم ڕۆژنە و دیدەوە ؛ نابێت پێمان سەیربێت ، کاتێك
بەڕێز دوکتۆر مثنی أمین لە چاوپێكەوتنێك ی تەلەڤیزیۆنیی كەنا□□ی (
میحراب) ، بەم جۆرە دید و بیرە فاشیستییە ئیسلامییەوە پێناسە ی

گەل ی جوو دەكات:
{ جوولەكە خوێڕین ، ترسنۆكن ، زاڵمن ، بێكارن ، مشەخۆر و …. تاد
}، بەڵام بەمجۆرە پێناسە ی حەماس دەكات:
{ حەماس موعجيزەيەك ی خوايە، حەماس بۆ شەهيدبوون و مەرگ هاتووە ، جيهاد ئەكەن، سەری ئيسلاميان بەرزكردەوە، لە پێناوی خوا شەهيد دەبن، خوا ڕێز لە شەهيدەكانی دەگرێت ؛ ئەو شەهيدانە لای خوا شفاعەت بۆ خەڵكی تر دەكەن، حەماس مەفخەرەيە بۆ موسوڵمانان و بۆ ئەحراری عالەم نەك تەنيا بۆ موسوڵمانان ، حەماس جوانترين نمونەی ئەخلاقياتی پێشان دا، حەماس خاوەن رسالة يە …. تاد }
بەيادهێنانەوەی سياسەتی ڕەگەزپەرستيی و فاشيستانە ی ئيخوان ی ئەردوغانيی لەهەمبەر گەلی كورد لە ڕۆژئاوا ، باكور و باشوری كوردستان ئەوەمان بۆدەسەلمێنێت ، كە فەلسەفە و سيفات ی بەرزيی و باڵا ی موسوڵمانبوون فەلسەفەيەك ی هەڵخەڵەتێنەرانی و پوچگەرايانە ی عەبەسيانەيە ، كە توانا ی پاراستنی كەرامەت و زامنكردن ماف ی تاك يان دەستەبەركردنی مافی دياريكردنی چارەنوسی هيچ گەلێك ی موسوڵمان يان ناموسوڵمانی نيە ، ئەوەی لە مێژودا موسوڵمان بە موسوڵمانی كردووە لە دڕندەيی ، چەوساندنەوە ، تيرۆر ، كوشتار و ئەشكەنجەدان دا ، وێنە ی نەبـــووە ٠ بۆيە كارێـــك ی نـــاڕەوا و ناپەسەندە ، ئەگەر ئەمە ديمەنەكانی گشت ئەو مێژوە خوێناويی و پڕ لە نـــادادپەروەريە ی كە ئامـــاژەم پێـــی دا بشـــوێنين و تەنيـــا لە چەمكێك ی بچوك ی وەك زايۆنيزم و يەهوديەت ، يان پيرۆزيی قودس و شەڕی وێرانكاريانە ی غەززە – ئيسرائيل دا بچوك و بەتاڵ بكەينەوە ؟ ! پيرەمەرد ی شاعير لە شيعرێكی دا دەيخاتەوە بيرمان كە:

ئەو قەومەی كە خوا دەربارەی ئەوان ٢
فەرمووی يەك بە دەن بە ڕۆژی مەيدان
چۆن لە ڕاستيی جوو ڕوو وەرئەگێڕن
لە خەيبەرەوە بەوانە فەرن

هيوادارم ئەم جەنگە نەبێتە كەرەستەيەك بۆ خۆشكردن ی ئاگری ڕق ، كينە ، بوغز و تۆڵە لە نێوان مرۆڤ ی جوو و فەلەستينيی ! ! با هەوڵ و بيركردنەوەكان بەو ئاراستەيە بێت ، كە ڕۆحی ميهرەبانيی ، بەخشندەيی خۆشەويستيی و قبوڵكردنی يەكتری لە نێوانيان دا بەرپا ببێت ٠هيوادارم نمونەكانی عەلی باپير ، دوكتۆر مثنی أمين و دوكتۆر عەبدولواحيـــدەكان نەبنە مـــايە ی فيتنە ، عـــاقيبەتشەڕيی و دروستكردنی زبڵدانی كولتور ی غەزا ، جيهاد ، چاندنی تۆو ی ڕق ، كينە ، تۆڵە ، بـــوغز ، شەڕی پيـــرۆز لەنێـــو دڵ ، دەرون ، ڕەوشـــت و ويژدان ی تاك ی مرۆڤ ی كورد و موسوڵمان دا ! دواجار دەڵێم با

کــورد نەبەتە لەیســتەك و نەچێتە جەنگەکەوە ، کە شەڕی ئەو نیە ، ئەمە ی کــورد گیــرەدەی مەزڵــومیەت و ســتەملێکراویین ، گیــرەدە ی کیمیاویی ، ئەنفال ، تعریب ، ڕەشەکوژیی و جینەسایدی کوردانی ئێزدیی ، فەیلیی و بارزانییەکانین ، گیرەدە ی ڕەگەزپەرستیی ، نکۆڵیی نەتەوەیی ، بیری دژەکورد و ئیخوانی ئەردوگانیی ی تورکیین ، گیــرەدە و ســتەملێکراویی سیستەم و بیــری نەتەوە – مەزهەبیــی و حوکمەکانی لەسێدارەدان ی مرۆڤی کوردین لە جمهوریی ئیسلامیی ئێران دا ؟ ! کاراکتەری چەوسێنەر و ستەمکار لێرە دا گەل ی جوو نیە ، بەڵکــو خۆ ی موسوڵمانــانن کە بەدرێژایــی ســەدان ساڵە دەمانچەوسێننەوە و ئازارمان دەدەن.

کۆتایی

پەراوێزەکان

١- لە نێــوان جــوولەکە زایۆنییە داگیرکــار و فەلەســتینییە وڵــات زەوتکراوەکاندا

٢- ئاماژەیەکە بە ئەو ئایەتە قورئانیە ی ، کە : { یا ایها النبی صرخ المؤمنین علی القتال إن یکن منکم عشرون صابرون یغلبون مائتین و ان یکن منکم مائة یغلبوا الفا من الذین کفروا بأنهم قوم لایفقهون }

*- ئەم نوســینەم چەنــد ڕۆژێــك لەمەوپــێش لە ڕۆژنــامەی ئــاوێنە بڵاوکردەوە ، بەڵام بەداخەوە بەهۆی هەڵەیەکەوە کە لە خەمەوە ڕوی دابــوو ، بە ڕێکەوت نوســخەی ڕەشنوســەکەم بە ڕۆژنــامە ی نــاوبراو نــاردبوو . بەداوای لێبــوردن لە ســایتی دەنگەکــان و ئــاوێنە ، کە بەناچاریی بە پێویستم زانیی لە دوو ڕاگەیاندن و سەکۆی جیاواز دا بڵاویبکەمەوە . سوپاس بۆ تێگەیشتنی دەنگەکان !

هیوا محەمەد ئەمین

2024 . 1. 14

کتێبی چەپکێک لە مێژووی ڕۆژنامەگەری کوردی ١٩٥٩ – ٢٠١٢ نووسین و ئامادەکردنی یووسف مەنتک لە سوید چاپ و بڵاوکرایەوە

ڕۆژنامەگەری- چاپخانە- بیبلیۆگرافیاو لێکۆڵینەوە
لە سوێد لە لایەن دەزگەی کتێبی ٤٩ چاپ وبلاوکرایەوە

کتێبی یەکەم،
نووسین و ئامادەکردن یووسف مەنتک نەخشەسازی ناوەڕۆك وبەرگ: دڵشاد خۆشناو- شێروان فاروق،
چاپی یەکەم ٢٠٢٣، وەشانخانەی کتێب سوێد،
ژمارەی (ISBN: 978-91-89859- 54-8)

بوارەکانی: مێژوو، بیبلیۆگرافیا، ئینسکلۆپیدیا و فەرهەنگ، کاری دامەزراوەیی دەوڵەت، چەندین بەشی جودا لە خۆدەگرێت، وەک سەنتەری توێژینەوە، کادر، پسپۆڕ، بوودجە، چاپخانە، بەڕێوەبەرایەتی، کتێبخانە و ئەرشیف.
بە درێژایی مێژوو، نەبوونی کتێبخانە و ئەرشیفخانەی نەتەوەیی و نیشتمانی کورد، ئیشکردنی لەم بوارەدا هەژار کردووە. لە کاتی پێویست هانای بۆ سەرچاوەی بیانی و داگیرکەرانی کوردستان بردووە، لەوەشدا زەرەرمەند بووە، چونکە وەک پێویست نەنووسراوەتەوە.
بۆیە لە کوردستاندا ئەم کار و بەرهەمانە پتر هەوڵی تاکەکەسی بوونە. هەر کارێکیش کرابێت، بەپێی توانا و هەوڵێکی زۆر، لە کۆموکوڕی خاڵی نەبووە. مێژووی ڕۆژنامەگەری کوردی دەوڵەمەندترین سەرچاوەی کوڵتوور و مێژووی نەتەوەیی کوردە، باشترین سەرچاوەیە وەک بەڵگەی مێژووی دەتوانرێت سوودی لێ وەربگیرێت. بۆیە نووسەر هەموو هەوڵێکی داوە بۆ ئەوەی ئەرشیفێکی دەوڵەمەندی لەم بوارەدا هەبێت، ژمارەیەکی باشیش لە گۆڤار و ڕۆژنامە و بڵاوکراوەی تێدا هەن، چی بەردەست کەوتووە لە ڕابردوو هەوڵی گرتوون، بە ئەرگیناڵ، یان بە کۆپی و وێنە.
لە ساڵی (٢٠١٢)ەوە خەریکی نووسین و دانانی ئەم پەرتووکی مێژووی

ڕۆژنامەگەری کوردی و چاپخانەو بیبلیۆگرافیاو لێکۆلینەوەیە، کە (٢١٠) ناونیشانی گ□قار و ڕۆژنامە و بڵاوکراوە لە خۆدەگرێ، لەگەل زیاتر له (٥٠) ناونیشانی چاپەمەنییەکانی سەرەتاکانی دەرکەوتنی چاپخانەو ڕۆژنامەگەری کوردی (بێگومان سەرەتاکانی دەرکەوتنی ڕۆژنامەگەری و چاپخانەی کوردی، لە زۆر سەرچاوەدا کاریان لەبارەوە کراوە. نووسەریش بە پشتبەستن و ئاماژەکردن بۆیان سوودی لێ وەرگرتوون. تەنێ نووسەر لێرەدا بە یەک لێکۆڵینەوە پاتە ئاماژەی بۆ کردوونەتەوە، لەگەڵ ئاماژەکردن بە سەرچاوەکانیان). زۆربەیان لە ئەرشیفی خۆیدا هەبوون، بۆ زانیاری وەرگرتن لەسەر ناونیشانەکانی دیکەیش هەوڵی گەڕان بە: تەلیفۆن، نامە، سەردانی کتێبخانە و ئەرشیفی تایبەتی، ئەرشیفی کۆمەڵە و ڕێکخراو و چاپەمەنییەکان، پرسیارکردن بە پسپۆڕ و شارەزایان، نووسەرانی بواری مێژووی ڕۆژنامەگەری کوردی، ڕۆژنامەنووسان، لایەنی پەیوەندیدار بە چاپەمەنییەکان، زۆربەیان دەستی هاوکاریان بۆ درێژکردووە ، و هێندێکیشیان تا ئێستایش دەنگیان نییە، سپاس بە هەردوو لایان دەڵێت.

ناونیشانەکانی ناو ئەم کتێبە، شوێنی دەرچوونیان بە سەر هەر چوار پارچەی کوردستان، دابەشبووە. هاوکات و□تاتی دیکەی ناوچەکە و تاراوگە. لە هێندێک شوێن لەوانەیە زانیاری تەواو نەبووبێت، ئەوەش لەبەر بەدەست پێ ڕانەگەیشتن بووە، وە چەند ناونیشانێکیش وێنەی دانەناوە.

ناونیشانەکان ب□ پێی ڕیزبەندی ساڵ و ناونیشانی بڵاوکراوەکە، شار و وڵات، ئەلفوبێ کاریان لەبارەوە کراوە. ئەمەیش مێتۆدی ئیشکردنی زانستی و ئەکادیمیانەیە لە بواری بیبلیۆگرافیا و ئینسکلۆپێدیا.

دەستەواژەکانی: کوردی ناوەڕاست ڕێنووسی ئارامی مەبەست لە شێوەزاری سۆرانییە. کوردی باکوور ڕێنووسی لاتینی مەبەست لە شێوەزاری کرمانجی باکوورە.

ناونیشانیش هەن شوێنی دەرچوونیان لەسەر نەنووسراوە.

هیج پڕۆژە و کتێبیک کێماسی بەدەر نییە، ئەم کتێبەی بەردەستیشتان بێگومان کەلێنی تێدا هەن. ئێوەیش دەتوانن بە سەرنج و ڕەخنە و تێبینییە زانستییەکانتان جوانتر و دەوڵەمەندتری بکەن. نووسەر هیوا دەخوازێت توانیبێتی خزمەتێکی بە مێژووی ڕۆژنامەگەری و کتێبخانەی کوردی کرد بێت.

ئەوەی پێویستە بگوترێ

کورد بەدرێژایی مێژوو بەر داگیرکاری کەوتووە، داگیرکەرانی

کوردستان هەموو کات خاک و فەرهەنگی کوردیان کردەتە ئامانج. تا بەیان کرابێت هاووڵاتیان کوشتوە، وڵاتەکەیان وێران کردووە، شوێنی پەرستگە و ئاتەشگە و سەرچاوەی فەرهەنگ وکولتووریان لەناو بردووە و سوتاندویانە ، بە تاڵانیان بردووە. هاوکاتیش گەلە کورد و کەمینە نەتەوەکانی پێکەوە لە کوردستان ژیان دەکەن، لەبەر پەرەشانی و شەڕ و پالاماری هێرشەکانی داگیرکەرانی کوردستان و خۆ دەرباز کردن، نەیانتوانیوە بای هێندە کولتوور و فەرهەنگ و ئەدەبیاتی خۆیان گرینگی پێبدەن و بیپارێزن، وەک گەڵانی جیهان ببن بەخاوەنی ئەرشیفخانەیەکی تەکمەو دەوڵەمەند، هیوادارین ئەوەی لە ڕابردوو نەکراوە، بە ئێستاو داهاتوو دەسەڵاتی کوردی بایەخی جیددی پێبدات.

لەلایەکی دیکە زۆرێک لە وڵاتانی داگیرکار بە ڕۆژئاواییەکانشەوە، کە وڵاتەکیان داگیرکردووە، ئەجێندای هەرە گرینگیان بردنی چاپخانە و دەرکردنی ڕۆژنامە بووە، وەک ئینگلیزەکان، کە عێراقیان داگیر کرد، لە هەر ویلایەتێک ڕۆژنامەیەکیان دەرکرد. ڕۆژهەڵاتناسەکانیش لایەنی کەم ڕۆڵی باشیان لە بە ئەرشیفکردن و نووسین، لەبارەی کولتوور و فەرهەنگی کوردەوە هەبووە. ئەگەر ئەوان نەبوان، ئێستا بەشێکی زۆری فەرهەنگ و ئەدەبیاتی ئێمەی کوردیش دەفەوتا.

گەلی کورد بە درێژایی مێژوو، وەک گەلێکی ژێردەستە و خاک داگیرکراو لەلایەن دەسەڵات و حکوومەتە یەک لە دوای یەکەکانی: تورکیا، عێراق، سوریا، ئێران ڕووبەڕووی هەڕەشەی سڕینەوەی کولتوور و فەرهەنگ و زمانەکەی بۆتەوە. لەگەڵ ئەوەشدا هەمیشە نووسەر و ڕووناکبیر و سیاسییەکانی کورد زیندانی و تیرۆر کراون. لەژێر دەسەڵاتی خۆماڵی کوردیشدا، چ لە شاخ، چ لە شار خۆخۆری و براکوژی لەسەر ئاستی فەرهەنگی و مرۆیی لەولا بوەستە. لە ئێستاشدا بە هۆی باری خەراپی دارایی و سیاسی زۆرینەی چاپەمەنییەکانی باشووری کوردستان وەستاون.

گرفتی سەرەکی:

گرفتی سەرەکی نەبوونی ئەرشیف و کتێبخانەیەکی نەتەوەیی، سەرچاوەی پێویست، هاوکاری نەکردنی زۆر لەو کەسانەی پەیوەندیدار بە مێژووی ڕۆژنامەگەری کوردی و ئەو بەڵاوکراوانەی بە جۆرێک پەیوەندیدار بوون لە دەرچوونیان.

وێنەکانی فیلمی “بەهەشتی خراپکاران” لە دەرھێنانی مەسعوود جەعفەری جەوزانی بڵاو کرایەوە

ئامادەکردنی: مەنسوور جیهانی

لە سەروبەندی یەکەمین نمایش کردنی فیلمی سینەمایی “بەهەشتی خراپکاران” لە دەرھێنانی سینەماکاری ناوداری لوڕ “مەسعوود جەعفەری جەوزانی” لە بەشی رکابەریی “سەودای سیمورغ” لە چل و دووھەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی فەجر، پەردە لەسەر وێنەکانی فۆتۆگرافیی ئەم بەرھەمە سینەماییە لادرا.

“بەهەشتی خراپکاران” (بهشت تبهکاران) Paradise of criminals نوێترین بەرھەمی بلێندی سینەمایی سینەماکاری ناوداری لوڕ “مەسعوود جەعفەری جەوزانی” لە بەرھەمھێنانی “فەتحوڵڵا جەعفەری جەوزانی” و “عەلی قائیم مەقامی” لە یەکەمین نمایش کردنی خۆیدا لە بەشی پێشبڕکێی “سەودای سیمورغ” لە چل و دووھەمین فێستیڤاڵی نێونەتەویی فیلمی فەجر دەچێتە سەر پەردەی سینەما و وێنەکانی فۆتۆگرافی “عەلی نیک رەفتار”، لە فۆتۆگرافەرانی سینەمای ئێران، بۆ بەشداری کردن لەم بۆنە و رووداوە ھونەرییەدا و بە ئامانجی ئاشناکردنی بەردەنگەکان و بینەران لەگەڵ ئەم بەرھەمە سینەماییە بڵاو کراوەتەوە.

لە فیلمی “بەھەشتی خراپەکاران”دا ژمارەیەک لە ئەکتەرە بەناوبانگەکانی سینەمای ئێران لەوانە؛ ئەمیر حوسێن ئارمان، لادن مستەوفی، سەحەر جەعفەری جەوزانی، پیژمان بازغی، حەمید گوودرزی، ڕەزا یەزدانی، بێھنام تەشەکور، ھوومەن بەرق نەورد، حیسام مەنزوور، ڕەزا شەفیعی جەم، فەریبا موتەخەسس، فەخرەدین سەدیق شەریف، ئیسماعیل خەلج، عەلیڕەزا جەلالی تەبار، محەمەدڕەزا ھاشمی، سوھەیل بەرخورداری، حەمید موتەقی، فەتحوڵڵا جەعفەری جەوزانی، مێھدی مێھریار و جەواد تووسی ڕۆڵیان گێڕاوە و ھەروەھا لەم بەرھەمە سینەماییەدا؛ ئەفسانە بایگان و فەرھاد قائمیان بە دەورگێرانی خۆیان ئامادەیی و بەشدارییەکی فەخری و

شێرەفمەندانەیان هەیە.

لە پوختەی چیرۆکی ئەم فیلم و بەرهەمە سینەماییەدا هاتووە: کەسێکی نووسەر و گەنج کە چالاکی بواری کرێکارییە، بە شێوەیەکی نەخوازراو و بەبێ مەبەست دەبێتە دیلی پیلانەکانی تاوانباران و خراپکاران.

ژمارەیەک لە ستافی فیلمی سینەمایی "بەهەشتی خراپکاران" بریتین لە: دەرهێنەر: مەسعوود جەعفەری جەوزانی، بەڕێوەبەری فیلم هەڵگرتن: ئەمیر کەریمی، مۆنتاژ: مەهدی حوسێنی وەند، مۆسیقا: فەردین خەلعەتبەری، سیناریۆ: مەسعوود جەعفەری جەوزانی، فەرید موستەفەوی، دیزاینەری سەحنە و جلوبەرگ: ئەسغەر نیژادئیمانی، دیزاینەری روخسار و ماکیاژ: مەهین نەویدی، دیزاین و تێکەڵکردنی دەنگ: سەید مەحموود مووسەوی نیژاد، دەنگهەڵگر: ئارش برووموەند، جیلوە و کاریگەرییە تایبەتەکانی مەیدانی: ئارش ئاقابەیک، جیلوە و کاریگەرییە بینراوەکان: کامیار شەفیع پوور، بەڕێوەبەری بەرهەمهێنان: بەهزاد هاشمی، وێنەگری فۆتۆگرافەر: عەلی نیک ڕەفتار، یاریدەدەرانی دەرهێنەر: عەلی مەهرئاسا، مەهدی حاجی یووسف، پارسا هاشمی، بەڕێوەبەر و ڕاوێژکاری ڕاگەیاندن: مەنسوور جیهانی، لە بەرهەمهێنانی دامەزراوەی سینەمایی فارابی و کۆمپانیای سینەمایی جەوزان فیلم، بەرهەمهێنەران: فەتحوڵڵا جەعفەری جەوزانی، عەلی قائیم مەقامی.

فۆتۆکان: عەلی نیک ڕەفتار

ئێش. شیعری فەرهاد کەریم

هەر رۆژێ شوێنێکم دێشێ
رۆژێ دڵ و
رۆژێ سی و
رۆژێ پێ
رۆژێ پەنجە و دەمار و گوێ
رۆژێ لووت و زمان و چاو و بژانگ و برۆ
تارمایی و بزە و فرمێسک و پژمینم دێشێ
لە بینین و گۆتن و بیستن و هەست وچێژ گەرێ
رۆژێ قژ و پێست و خوێنم
رۆژێکیش هەموویان پێکەوە دێشێ
دەزانم گیان کێشان نزیک بووە
رۆژێ مردنم
رۆژێ ژیانم دێشێ
ئێشێکی گەورە کەوتۆتە نێوان مردن و ژیان
ژیانم دێشی و مردنم ژان دەکا
هەناسە و روانین و بیرکردنەوە و بیستن و بینینم
دەنگم مێشکم مووم دێشێ
پشو و شادی و ماندو و خەمم
گۆتن و زمانم دێشێ

لاوازی و جووڵ□ە و هێز وخوێنم
تاریک و روونیم ئێشم دێشێ
ووشەم لە رستەدا دێشێ
بیر لە زمان ناکەمەوە دەرب□ینم دێشێ
رابردووم فەرمۆشکردووە و ئێستام دێشێ
ئێش دەگاتە بەیانی
لە دوارۆژ گەڕێ هەموو شتێ پڕ ئێش بووە
باو باران و تەم و هەور و شنەبا
مرۆڤ و ماسی و باڵندە و ئاژەڵ
نان و خۆر و دەوروبەر
ئێشێکی زیندوو کەوتۆتە ناو ئێش
ئێشم دێشێ

مرۆڤ بوونەوەرێکی سەیرە

تاریکی شەو جوانە
مرۆڤ رووناکییەکی تاریکە
ئەستێرەکان نزیک بوونایە پڕ تاریکی مرۆڤ دەبوون
لە ناو تاریکی مرۆڤ بینین دەکەوێتە گۆڕ
شەو پشوودانی گیان و سروشتە
روناکی فڕێمەدە ناو شەو
شەو خاوێنە مرۆڤ
روناکییت تاریکە خەوی دەزڕێت شەو
رۆژ ئاوێنەی رووناکییە
تاریکە رووناکییت، رووناکییت تاریکە مرۆڤ
رۆژ بەو هەموو رووناکییەوە رۆشن ناکا ناخت مرۆڤ
لە ناو تاریکییت وەرە دەرێ
شەونیگەرانە بەو هەموو تاریکیەی فڕێتداوەتە ناو رۆژ
لە ناو شەوی رۆژ و لە ناو رۆژی شەودا خەوتوویت مرۆڤ
خەوت خستۆتە بینینی رۆژ و بیستنی شەو
ئەستێرەکان نزیک بوونایە کۆر دەبوون
بە کۆریی لە ناو دەنگی شەو و جووڵ□ەی رۆژدایت
دەست بە چاوتەوە بگریت ئاوێنەیە دەستت
پەنجەکان ناناستە‌وە
پەنجەکانت لێدەبێت بە سێدارە
رۆژی بینین و شەوی بیستنت لە سێدارە دەدەیت
شەو لە رۆژ دادەگیرسێنی و لە رۆژ شەو

دەبینە منداڵی سوتان و مردن
بوونەوەرێکی سەیرە بە سوتان و مردن دەژی مرۆڤ
لە ناو شەو و ڕۆژی خۆمدام مردووە ژیان
گۆڕە و نەخۆشخانەیە زەوی بۆ مردن مرۆڤ

دیوانی شیعری ئێوارانی ڕاین ، غروب های راین، نووسینی یووسف مێنتک بە زمانی فارسی لە سوێد چاپ و بڵاو کرایەوە

دیوانی شیعری ئێوارانی ڕاین ، غروب های راین، بە زمانی فارسی لە وەشانخانەی 49 کتێب لە سوێد چاپ و بڵاو کرایەوە. نووسینی یووسف مێنتک، وەرگێڕانی بۆ فارسی سپێدە صالحی
وێنەی بەرگ ئاری میرزا
چاپی یەکەم 2023 سوێد
ISBN : 978-91- 89859-53-1
ئەوەی شایانی ئاماژە پێکردنە ئەو کتێبە پێشتر بە زمانی ئەڵمانی و شێوەزاری کرمانجی باکوور بە ڕێنووسی لاتینی چاپ و بڵاو کراوەتەوە، بڕیارە بە هەردوو زمانەکانی عەرەبی و ڕووسیش بڵاو بکرێنەوە.

ئەی وڵاتم! ئەی تاراوگەی جوان!
سپێدە ساڵحی
وەکوو وەرگێڕی ئەم بەرهەمە شیعرییە کە کات و ساتێکی زۆرم لە پەنا و پەسیو و ناو داڵانە ئاڵۆز و سادەکانیدا بەسەر برد، ئەگەر بمەوێت ناوێکی دیکە بۆ”ئێوارانی ڕاین” هەڵبژێرم ناوی دەنێم” ئەی وڵاتم! ئەی تاراوگەی جوان!”، هەڵبژاردنی ئەم ناوە هەوڵێک نییە بۆ گۆڕینی ناوی ئەم دەفتەرە شیعرییە یان خواستێک بۆ دەستێوەردان لە ڕەسەنایەتیی ناوە شیعرییەکەی بەڵکوو خوێندنەوە و داڕشتنەوەیەکی دیکەی دەقەکەیە لە لایەن وەرگێڕەوە، کەشف و پێداگرییەکی دیکەیە لە سەر زەینییەت و تێڕوانینی کوردانە لە جوگرافیایەکی ئەورووپیدا،

ڕاوکردنی ماسی و هەڵهێنجانی گوێچکەماسی و هەموو ئەو بوونەوەر و زیندەوەرە سەیر و سەمەرانەی بەیت و باو و خەون و خولیا و هیواکانی کوردە لە قووڵاییەکانی ڕاین و کەنارە پڕ حەسرەتەکانێتی، تاسووقی خۆشەویستی و حەزی ژیانە لە باوەشی غوربەتێکدا کە بە یادی وڵات و گۆرانییە دیرۆکییەکانی گەرم دادێت، لە ئامێزی جیهانێکی خوێنین و سەرشێت، ئێوارانی ڕاین گێڕەرەوە و نواندنەوەی تەقینەوەی زەینییەت و تێڕوانینی کوردی لە سەردەمی ئاوابوون و کۆتاییهاتنە ڕۆژئاواییەکان و لە ڕۆژگاری ئاخرزەمانییە ڕۆژهەڵاتییەکانە، و هاوکات تیشکی خۆرەتاوی هیوا و دەستپێکردنەوەیە لە خەرەند و هەزارتوێ سامناکەکانی ڕووداوەکانە، گێڕانەوەی زمانی کوردی وبرینەکانێتی لە خۆی و دنیاکەی، لە ڕاین و جیهانەکەی و بە مانایەکی خوازەیی لە مانش و ڕاین و…هەر ئاوێکی بەخوڕی ئاوێنەنوێنی ڕۆژئاوایی کە تەنیایی دڵدارانی کەنارنشینی چاو لە ئاسۆ بە نەشئەی برینێک دەڕووشێنێت، برینێک لە دراوسێیەتی نیشتمانێکی دوور، خوێناوێکی بەخوڕ لە یادگەی تاراوگەیەکی جوان! کە هاوکات نیشتمانە و ئەویش نییە! ئەی وڵاتم من لە هەناوی تۆ دام یان تۆ لە هەناوی من! ئێوارانی ڕاین ئاوەها زایەڵە و گۆرانییەکی ئەهوراییە!

دەزگەی چاپ و بڵاو کردنەوەی ئەڵمانی یونایتد پ،س، سەبارەت بە شیعرەکان وایان نووسیوە لەسەر بەرگی کتێبە کەو بۆ ڕاگەیاندن:

بەرگێک لە شیعر کە لە گەشەکردن و زیاد□□وی دوور دەکەوێتەوە و بە تەوەری کۆنکرێتی و لێدوانی ڕوون سەرسام دەکات. شیعرەکان لە ئەبستراکتدا ون نابن، بەڵکو کۆمەڵێک چیرۆک لەبارەی چارەنووسی جیاواز و نزیکەوە دەگێڕنەوە.
بۆ پشتی کتێبەکە ئەو دەقەیان نووسیوە:

کتێبێکی شیعر بە جیاوازی! زۆرجار شاعیران هەست بە ناچاری دەکەن کە بەرهەمەکانیان بە زمانی هێمادار و دەستەواژەی ئاڵۆز بارگاوی بکەنەوە کە دەتوانێت خوێنەران ماندوو و بێزارکەر بێت.
شیعرەکانی ئەم بەرگەیە دوورن لەو جۆرە گەشەکردن و زیاد□□ویانە.
بە زمانێکی پاک و ڕوون، ڕووداو و هەستەکانی ڕۆژانە ڕەنگ دەدەنەوە بەبێ ئەوەی زۆر سادە و سادە دەرکەون.
دەقەکان لە ئەبستراکتدا ون نابن، بەڵکو چیرۆک و چارەنووسی تایبەت دەگێڕنەوە، لە کاروباری خۆشەویستی لەدەستچوو، نیشتمانێکی بەجێماوە یان نیگەرانی کەسێکی ئاوارە.

دڵدانە.. شیعری دڵشاد تاقانە

دڵ لەدڵ مەدە دڵەکەم کەوا دڵ بوو بەدڵدانە
دڵ لێدەدا بۆ دڵەکەی تۆ تاکو مابێت لەدڵدانە
لەدڵیش مەدە بەبێ دڵی دڵنیا دڵمە دڵپەرستە
نهێنی دڵت لەدڵبەندە ئێستاش ماوە لەدڵدانە

چاوم لەناو چاوانی تۆ چاوباز بووە بەچاوانی
ناتروکێنێ وەڵامەدا سڵاوی چاوە سەرچاوانی
چاو لەچاوە عیشقداوە بڵێ بۆچی ئاوا مەستە
چاوبگێڕە چاودوێنە چاومە دەکا چاوچاوانی

دڵشاد تاقانە